

การกำหนดหัวข้อเรื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ

นางสาวอังคณา พงษ์พรต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE ASSIGNMENT OF SUBJECT HEADINGS BY STATE UNIVERSITY LIBRARIANS

Miss Ungkana Pongprot

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Library and Information Science**

Department of Library Science

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491711

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
สาขาวิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

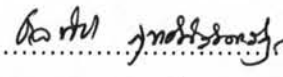
การกำหนดหัวเรื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ
นางสาวอังคณา พงษ์พรต
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล

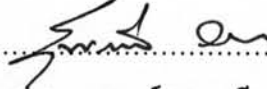
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณพิมล กุลบุญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา สุทธินิรันดรกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุพรรณี วราทร)

..... กรรมการ
(นางรุ่งฟ้า สุทธินิรันดรกุล)

อังคณา พงษ์พรต : การกำหนดหัวเรื่องของบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ.
(THE ASSIGNMENT OF SUBJECT HEADINGS OF STATE UNIVERSITY LIBRARIANS)
อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา สุทธิจันทร์กุล, 176 หน้า.

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกำหนดหัวเรื่องของบรรณารักษ์ ในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐ ในด้านนโยบาย คู่มือที่ใช้ วิธีการกำหนดหัวเรื่อง และปัญหาในการกำหนดหัวเรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย มีจำนวน 191 คน จากห้องสมุด 26 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ มีนโยบายการกำหนดหัวเรื่องไม่เป็นลายลักษณ์อักษร บุคลากรที่มีหน้าที่กำหนดหัวเรื่องส่วนใหญ่ใช้หนังสือหัวเรื่องสำหรับหนังสือภาษาไทย ของคณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา; หนังสือ Library of Congress Subject Headings; เว็บไซต์ Library of Congress Subject Headings Weekly Lists; พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525; เว็บไซต์รายการออนไลน์ของห้องสมุดอื่น (OPAC) และเว็บไซต์ฐานข้อมูล OhioLink ส่วนใหญ่กำหนดหัวเรื่องโดยพิจารณาจากชื่อเรื่องของทรัพยากรสารสนเทศ บุคลากรประสบปัญหาในระดับมาก ในด้านการขาดคู่มือภาษาไทยที่ใช้ในการกำหนดหัวเรื่องเฉพาะสาขาวิชา ประสบปัญหาระดับปานกลาง ในด้านนโยบายการกำหนดจำนวนหัวเรื่องสำหรับทรัพยากรสารสนเทศแต่ละรายการมีจำนวนน้อยทำให้ไม่ครอบคลุมเนื้อหา ขาดคู่มือภาษาอังกฤษที่ใช้ในการกำหนดหัวเรื่องเฉพาะสาขาวิชา ไม่ทราบคำศัพท์ใหม่ๆ ที่นักวิชาการเฉพาะสาขาใช้ และขาดโอกาสในการเข้าร่วมการอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการกำหนดหัวเรื่อง

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต.....อังคณา พงษ์พรต

สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*ดร.กช. สุทธิจันทร์กุล*

ปีการศึกษา 2549

4680253222 : MAJOR LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

KEY WORD: SUBJECT HEADINGS / STATE UNIVERSITY LIBRARIES / LIBRARIANS

UNGKANA PONGPROT : THE ASSIGNMENT OF SUBJECT HEADINGS BY STATE UNIVERSITY LIBRARIANS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. CHONTICHA SUTHINIRUNKUL, 176 pp.

The purposes of this survey research are to study the assignment of subject headings by state university librarians in term of the policies, the manuals used and the methods in assigning subject headings including the problems encountered. 191 questionnaires are collected to catalogers of 26 libraries.

Research results reveal that the subject heading policies of the majority of state university libraries are unrecorded. The subject heading manuals used mostly are "Subject Headings for Thai Books" (published by the Working Group on Cataloging and Classification of Sub-Committee of University Library Development), "Library of Congress Subject Headings", "Library of Congress Subject Headings Weekly Lists website", "The Royal Institute Dictionary", Library Online Public Access Catalog (OPAC) and OhioLINK Database websites. Most of the catalogers consider titles of information resources in assigning subject headings. The problem encountered at high level and at highest rank is the lack of special Thai subject headings manuals. The problems encountered at medium level are: the limited number of subject heading assignment policy for each item which results in the inability to cover the subject content; the lack of special English subject headings manuals; the unawareness of new specific terms and the lack of training opportunity to gain subject heading assignment capability.

Department : Library Science

Field of study : Library and Information Science

Academic Year 2006

Student's signature Ungkana Pongprot
Advisor's signature Chontichaa Suthinirunkul

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลธิชา สุทธิจันทร์กุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ และข้อคิดเห็นอันมีค่ายิ่ง แก่ผู้วิจัย อีกทั้งยังกรุณาตรวจสอบ แก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยจึงกราบ ขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณพิมล กุลบุญ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สุพรรณิ วราทร และอาจารย์รุ่งฟ้า ฐิไณทัย กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ อีกทั้งบรรณารักษ์ที่มีหน้าที่กำหนดหัวเรื่อง ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐทั้ง 26 แห่ง ที่กรุณา สละเวลาในการตอบแบบสอบถาม จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากขาดการสนับสนุนและความเอื้ออาทร จากคุณพ่อ คุณแม่ คุณป้า คุณน้า คุณอา และเพื่อนๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังใจที่ดีที่สุดจากคุณพ่อ คุณแม่ สามี และลูกสาว จึงขอขอบคุณทุกคนไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอเก็บประสบการณ์ที่ดี และสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไว้ในความทรงจำตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์.....	4
สมมุติฐาน.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2 ปรัชญ่วรรณกรรม.....	8
ความหมายและความสำคัญของหัวเรื่อง.....	9
ประเภทของหัวเรื่อง.....	11
วิธีการกำหนดหัวเรื่อง.....	14
ส่วนประกอบของทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ในการพิจารณาหัวเรื่อง.....	14
หลักเกณฑ์การกำหนดหัวเรื่อง.....	16
ขั้นตอนในการกำหนดหัวเรื่อง.....	16
จำนวนหัวเรื่องที่เหมาะสม.....	17
หลักในการสร้างหัวเรื่อง.....	17
การกำหนดหัวเรื่องเพิ่มเติม.....	19
คู่มือการกำหนดหัวเรื่อง.....	21
คู่มือการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทย.....	21
คู่มือการกำหนดหัวเรื่องภาษาอังกฤษ.....	23
แหล่งอ้างอิงสำหรับการกำหนดหัวเรื่อง.....	24
ลักษณะและสัญลักษณ์ที่ปรากฏในคู่มือหัวเรื่อง.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	ช

บทที่	
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 34
	การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง..... 34
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 34
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 37
	การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 39
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 41
	การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล..... 42
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 44
	ตอนที่1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม..... 46
	ตอนที่2 นโยบายการกำหนดหัวเรื่อง..... 64
	ตอนที่3 การกำหนดหัวเรื่อง..... 83
	ตอนที่4 ปัญหาในการกำหนดหัวเรื่อง..... 112
	ตอนที่5 ข้อเสนอแนะ..... 123
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 127
	รายการอ้างอิง..... 144
	ภาคผนวก..... 152
	ก แบบสอบถามหัวหน้าฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ..... 154
	ข แบบสอบถามบรรณารักษ์ฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ..... 166
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์..... 176

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1. จำนวนประชากรการวิจัย จำแนกตามท้องสมุด.....	35
2. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและรับคืน.....	47
3. จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามและฝ่าย/งานที่สังกัด.....	49
4. วุฒิการศึกษาของบุคลากรฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ.....	53
5. ประสบการณ์การทำงานด้านการกำหนดหัวเรื่องจนถึงปัจจุบัน.....	56
6. ภาษาของทรัพยากรสารสนเทศที่บุคลากรรับผิดชอบในการกำหนดหัวเรื่อง.....	60
7. ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่กำหนดหัวเรื่อง.....	62
8. การมีนโยบายการกำหนดหัวเรื่อง.....	66
9. ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการกำหนดหัวเรื่อง.....	69
10. การแก้ไขนโยบายการกำหนดหัวเรื่อง.....	71
11. ประเด็นของนโยบายการกำหนดหัวเรื่องที่ครอบคลุม.....	73
12. ประเภทของทรัพยากรสารสนเทศที่กำหนดหัวเรื่อง.....	75
13. จำนวนหัวเรื่องที่กำหนดสำหรับทรัพยากรสารสนเทศแต่ละรายการ.....	78
14. นโยบายด้านคู่มือที่ใช้ในการกำหนดหัวเรื่อง.....	80
15. นโยบายด้านการปรับปรุงหัวเรื่องให้ทันสมัย.....	82
16. จำนวนผู้ตอบคำถามด้านคู่มือและแหล่งอ้างอิงสำหรับการกำหนดหัวเรื่อง.....	84
17. การใช้คู่มือการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทย.....	87
18. การใช้คู่มือการกำหนดหัวเรื่องภาษาอังกฤษ.....	93
19. การใช้แหล่งอ้างอิงสำหรับการกำหนดหัวเรื่อง.....	97
20. ส่วนประกอบของทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ในการพิจารณาจับประเด็นเนื้อหา.....	106
21. วิธีการเพิ่มเติมหัวเรื่อง.....	110
22. ปัญหาในการกำหนดหัวเรื่อง จำแนกเป็น 5 ด้าน.....	112
23. ปัญหาด้านนโยบายการกำหนดหัวเรื่อง.....	114
24. ปัญหาด้านคู่มือการกำหนดหัวเรื่องภาษาไทย.....	116
25. ปัญหาด้านคู่มือการกำหนดหัวเรื่องภาษาอังกฤษ.....	118
26. ปัญหาด้านบรรณารักษ์กำหนดหัวเรื่อง.....	120
27. ปัญหาด้านอื่นๆ.....	122